

Список використаних джерел

1. Міжнародна конференція в Гарварді: юристів у всьому світі готують багато, але погано [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-359/>
2. Песни юристов и песни министров [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.ucheba.ru/vuz/5959/article/9953.html>
3. В 22 вузах с 2013 года прекращен набор на первый курс по ряду экономических специальностей [Електронний ресурс] — Режим доступу: http://profeconomist.by/Novosti.php?ELEMENT_ID=853
4. Рейтинг вузів «Компас»: найкращі юридичні вузи України визначено [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.segodnya.ua/highschoolrange/14377122.html>
5. Галай А. О. Юридична клініка як суб'єкт адміністративних правовідносин / А. О. Галай // Бюлетень Міністерства юстиції України. — 2013. — №4 (138). — С. 66 — 73.
6. Алексей Байков. Санкт-Петербургский институт права имени Принца П.Г. Ольденбургского. Что подразумевать под клиническими методами преподавания права [Електронний ресурс] — Режим доступу: <http://www.law.edu.ru/doc/document.asp?docID=1129428>
7. Ващук О. Л., Гера Р. Ю. Посібник для консультанта юридичної клініки / О. Ващук, Р. Гера. — Львів: ПАІС, 2008. — 248 с.

Стаття надійшла до редакції 28.05.13.

Є. І. Бондаренко,
асистент кафедри
конституційного та адміністративного права
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ЕМПІРИЧНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ-ЮРИСТІВ

Підготовка кваліфікованих фахівців-юристів була і залишається актуальним питанням гуманітарної освіти. Динамічність суспільних відносин, постійне оновлення законодавчої бази України, реформаційні процеси, що відбуваються у зв'язку з євроінтеграційним курсом країни, зумовлюють необхідність оновлення не тільки навчальних програм, а й зміни підходу до методичної організації навчального процесу майбутніх фахівців-юристів.

Якщо спеціалісти інших галузей засвоївши певний матеріал можуть використовувати ці знання протягом всього часу навчання та подальшої трудової діяльності, то для сучасного фахівця-юриста, окрім здобуття фахових «фундаментальних знань» [1, с. 54], особливого значення набуває отримання вміння самостійно опановувати новий матеріал і віднаходити потрібну інформацію із загального масиву нормативно-правових актів. У цьому контексті актуалізується необхідність формування у студентів навичок щодо моніторингу змін та оновлення законодавства.

Крім того, особливого значення на сучасному етапі розвитку юриспруденції набувають вміння працювати із судовою практикою. А саме, хоча в Україні *de jure* правовий (судовий) прецедент офіційно не визнається джерелом права, *de facto* він активно використовується юристами у практичній діяльності. Зокрема, знання змісту та вміння оперувати роз'ясненнями (постановами) пленумів судів касаційної інстанції є необхідною складовою підготовки юридично грамотних і коректних процесуальних документів. У свою чергу, дослідження змісту конкретних рішень (постанов, вироків) судів різних інстанцій обраної категорії справ дає уявлення про специфіку правозастосування певних правових норм, що в подальшому може допомогти при зверненні до суду в порядку апеляційного чи касаційного оскарження.

У зв'язку із набранням чинності у 2010 р. Закону України «Про судоустрій та статус суддів», та введенням норми відносно можливості перегляду справи з підстав неоднакового застосування судами (судом) касаційної інстанції однієї і тієї ж норми матеріального права у подібних правовідносинах у порядку, передбаченому процесуальним законом (п. 1. ч. 2 ст. 38) [2], постанови (рішення) судів набули принципово нового правового статусу в Україні. Можна сказати, що такою нормою законодавець фактично визнав їх прецедентний характер, що не могло не привернути увагу як науковців, так і юристів-практиків.

Таким чином, вивчення судової практики та вміння працювати з нею у даному випадку стає необхідною складовою юридичної освіти. У зв'язку з цим у робочі навчальні програми необхідно вводити завдання пов'язані з опрацюванням судової практики з певного правового питання, її пошуком та аналізом. При цьому необхідно відзначити, що раніше доступ до судових рішень (вироків, постанов, ухвал) був досить складним, іноді практично неможливим, проте в даний час, з прийняттям закону «Про доступ

до судових рішень» [3], та появою Єдиного державного реєстру судових рішень (ЄДРСР) ситуація докорінно змінилась. Проста та зручна система пошуку дозволить студентам віднайти необхідну інформацію, а завдання викладача в цій ситуації полягає у формуванні навичок і вмінь аналізувати цю інформацію, показати в чому полягає відмінність між правозастосуванням тієї чи іншої норми закону, на яку посилається суддя, в різних судових спорах, та навчити використовувати ці знання на практиці, зокрема, при написанні процесуальних документів.

Ще однією важливою складовою навчального процесу майбутніх юристів є практика. Саме в процесі проходження практики студенти отримують можливість не тільки застосувати набуті знання, зрозуміти специфіку юридичної діяльності, а й усвідомити необхідність якісної теоретичної підготовки, і як наслідок, здобувають відповідні компетенції [4, с. 6]. Дуже часто недбале ставлення студентів до навчального процесу, самостійної роботи, конкретної дисципліни зумовлено саме відсутністю розуміння практичного значення цих знань. У зв'язку з цим викладачі, які ведуть лекційні та практичні заняття, повинні будувати процес навчання так, щоб зв'язати теоретичні знання із конкретними практичними завданнями (індивідуальними самостійними роботами). З досвіду кафедри конституційного та адміністративного права можна навести такі приклади:

— у рамках вивчення дисципліни «Конституційне право України», з метою закріплення теоретичного матеріалу та набуття практичних навичок після опанування тем «Права свободи і обов'язки людини» та «Народовладдя» — виконували самостійне практичне завдання «організація мирних зборів студентами для вирішення практичних ситуацій». Для цього студенти звертались до Київської міської державної адміністрації із заявою для отримання дозволу на проведення мирних зборів щодо захисту зелених насаджень за адресою: пр-т Перемоги 54/1 (пішохідна зона біля ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана») [5, с. 345–346]. Результатом даного практичного завдання стало поетапне проходження студентами процедури проведення мирних зборів, оскарження неправомірних дій чиновників і відображення результатів своєї практичної діяльності у доповідях на наукових студентських конференціях;

— звернення студентами до уповноважених державних органів щодо отримання публічної інформації, після вивчення Зако-

нів України «Про доступ до публічної інформації» та «Про звернення громадян». Зокрема, студенти самостійно оформлювали запити до Управління ДАІ в м. Києві щодо отримання статистичної інформації відносно кількості ДТП у певних адміністративно-територіальних одиницях України, а також щодо участі у них різних категорій транспортних засобів;

— з дисципліни «Кримінальне право України» практичним завданням студентів була робота з Єдиним державним реєстром судових рішень. А саме, студенти повинні були по обраним категоріям злочинів знайти та проаналізувати вирoki та постанови суду з метою узагальнення правозастосовчої практики та ознайомлення із застосування норм щодо призначення покарання;

— з дисципліни «Судова риторика» студенти, обравши вирок суду з ЄДРСР, повинні підготувати та виголосити на його основі обвинувальну та захисну промову для різних судових інстанцій. Такий вид роботи дозволяє не тільки практикуватись в ораторській майстерності, але й дає можливість детального аналізу норм матеріального права у мотивувальній частині судового рішення щодо правильності їх застосування, оскільки в подальшому вони повинні обстоювати протилежну позицію.

Потрібно відзначити, що студенти з інтересом ставляться до таких нестандартних видів робіт, надаючи їм перевагу з-поміж інших «класичних» видів самостійних робіт, таких як наукові реферати, презентації тощо.

Таким чином, до початку переддипломної практики, за період якої студенти повної мірою можуть зануритись у специфіку діяльності різних органів державної влади, необхідно спланувати індивідуальні самостійні завдання таким чином, щоб починаючи вже з другого курсу студенти мали можливість на практиці спробувати реалізувати та захистити свої права чи права інших осіб. Оскільки, саме перехід від теорії до практичної діяльності дає можливість студентам відчувати «смак професії», повірити у власні сили, почати мислити як юрист, побачити в законах не просто статті, що містять норми права, а механізм реалізації і захисту прав і свобод гарантованих Конституцією України. Крім того, цікаві практичні завдання можуть не тільки підвищити інтерес до навчання, а й мати в кінцевому результаті і суспільно-корисний характер, як то привернення уваги студентів до проблеми паркування на зелених насадженнях біля університету чи оскарження бездіяльності чиновників свого району або стимуляція роботи комунальних служб.

Список використаних джерел

1. Колот А. М., Данюк В. М. Оновлення підручників у контексті фундаменталізації змісту освіти // Наукова складова навчального процесу та інноваційні технології його розвитку: зб. Матеріалів наук.-метод. конф. 12 квіт. 2011 р.: у 2 т. — Т. 1. — К.: КНЕУ, 2011. — 549 с.
2. Закон України «Про судоустрій та статус суддів» // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>
3. Закон України «Про доступ до судових рішень» від // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3262-15>
4. Quality education and competencies for life/Workshop 3/Background Paper# 2004. P.6
5. Марушко О. І. Емпіричні правові дослідження як складова засвоєння юридичних дисциплін // Наукова складова навчального процесу та інноваційні технології його розвитку: зб. Матеріалів наук.-метод. конф. 12 квіт. 2011 р.: у 2 т. — Т. 2. — К.: КНЕУ, 2011. — 549 с.

Стаття надійшла до редакції 17.05.13.

Н. М. Демченко
асистент кафедри
цивільного та трудового права
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ПРОБЛЕМИ ЯКОСТІ ПІДБОРУ КАДРІВ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

Професія юриста завжди була престижною та цікавою. Однак враховуючи вагомість ролі юриста у сучасному суспільстві та постійного розвитку і вдосконалення вищої освіти (вищої юридичної освіти в тому числі) в Україні, існують деякі проблеми при підготовці вищезазначених фахівців.

Ключовою постаттю у підготовці молодих фахівців є науково-педагогічні працівники вищої школи. Професійна діяльність зазначених працівників характеризується своєю специфікою та складністю науково-педагогічної праці. Остання потребує по-